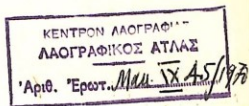

31-1-70

1 Ε. Θεοτόκη

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΔΡΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

Α!
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δευ. 1969/25-1-1970

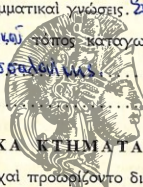
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... Ἀρδαμέριον...
(παιλαιότερον ὄνομα:), Ἐπαρχίας Λαγκαδά...
Νομοῦ Θεσσαλονίκης.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Διαμαντῆ
Διαμαντοφάνου... ἐπάγγελμα Διδάσκαλος...
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Ἀρδαμέριον Λαγκαδά Θεσνίκης...
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... 75 εἴσαρ(4).....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον 1) Θωμά Τσιρωνῆ, 2) Ἀθανάσιος
Μαλέσιος, 3) Ἀνδρέας Παναδοφάνου...
ἡλικία 71-77-65 γραμματικαὶ γνώσεις 21. Λογικισμ. —...
Ἀρχαῖα καὶ 21. Λογικισμ. τόπος καταγωγῆς Ἀρδαμέριον.
Λαγκαδά - Θεσσαλονίκης.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΧΗΝΩΝ

Α. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖα ἀγροτικὰ περικοχὰ προορίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖα διὰ
βοσκήν ποιμνίων; Δι. Βορέια καὶ Χερσικὰ ἐφαλά περικοχὰ διὰ
σποράν. Δι. ὄρναι κακοθεσὶα διὰ βοσκήν ποιμνίων.....
Ἐπὶ τῶν αὐτῶν χωριστὰ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα; Α. ἐν τῶν χωριστὰ περικοχὰ Ἐνηλλάσσοντο κατ' ἔτα
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους) γ) εἰς Κοινότητας δ) εἰς μονὰς κλπ.
Εἰς χωρικήν καὶ ἐλάχιστοι Ε. καὶ Ἐκκλησίαν.....
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του; Ὁ πατὴρ διατηρεῖ συγκεντρωμένην καὶ περιουσίαν καὶ
μετὰ τὸν γάμον καὶ τέκνων Διανεμομένη μετὰ θάνατον...

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; Δυσχερὲς νυν. συγχρόνως. καὶ ἀντὶ τοῦτο......

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; Τέχνισται δὲ ἀσχολοῦνται, πλὴν εἰς γεωργίαν, ἀσχετὸν γὰρ καὶ ὡς γεωργίαν.

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;
Δ. ἐκ. δ. τηρῶν. τσιφλικούχοι......

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροϊ, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα;).....

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ἄλλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;

Ἐποχικῶς. ἄνδρες καὶ γυναῖκες. ἡμερομισθίον. χρήμα. ἢ καὶ εἶδος. δι' ἐργάται. ἦσαν ἐπὶ τῆς......

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; ... Ἐλακίται. ὑπηρέται. γὰρ. καὶ δῶα. ἐπὶ τῆς......

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνέυρεσιν ἐργασίας ; ... Εἰ. καὶ. πῆρι. ἢ. καὶ. καὶ. ἄλλα. χωρία. καὶ. Νορ. ὁ. Θεσ/νικῆ......

β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πραγματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; ... Ἐποχικῶς. ἢ. ἐργάται......

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλάμιās μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

.. Η. Ε. Ζωϊκὴν... κόπρον βοῶν, αἰγοπροβάτων, Τηρικῶν.....

2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρήσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... Καὶ τὸ 1955

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; .. Ἀπὸ τὴ 1927 τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.. Αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ ἀπὸ 1960 καὶ ἐπειθεῖν...

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; .. Μονόφτερο Δίφτερο Τὸ μονόφτερο χεῖρ καὶ τὸ δίφτερο καὶ ἀνάμικτα ἐδάφιν ἢ προμαγει...

.. ἐγίνετο ἀπὸ Θεσ/νίκης (ἐργαστῆριον Τ. Λαβάνη)

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

Μονόφτερο: 1. Στεφάνος 4. Χαλκὶ 7. ὕψι 10. Τσιμπίδα...

Δίφτερο: 2. Βέργη 5. Ρόδα 8. Ὀρμύρα

3. Ἀλφειὸν κρ. 6. Φτερό 9. Τυγὶ

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) .. Ἀπὸ τὸ 1960

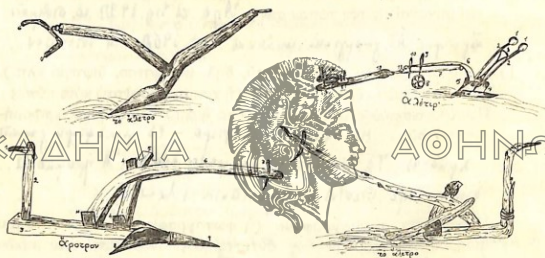
3) Μηχανὴ θερισμοῦ .. 1960

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν). *Δένει ἡ μηχανὴ δεματιῶν.*

5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ. *Μηδ. νῦ. 195.8.*

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον. *Κατεσκευάζεω. ὁ γὰρ τῶν ξύλων. ἡ δὲ μηχανή.*

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ. *Σήμερον ξύλινον ἄροτρον δὲν εἶδισαί.*

1.	6.	11.
2.	7.	12.
3.	8.	13.
4.	9.	14.
5.	10.	15.

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐάν ὑπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμῃσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφῆσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἐκάστου.

ἦτο. ὕνι. μορφῇ.....
.....
.....

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;.....

ΔΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΘΗΝΩΝ

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου ;.....

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάι κλπ.).....

Σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ξυλοφάι.....
.....

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. *Ἐχρησιμοποίησαν βόας, ὄνους, ἡμίονους καὶ ζυγίους.*

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ... *Δύο.*

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;

Ἦταν. Τώρα καὶ χωρὶς καὶ μὲ καὶ χωρὶς ζυγὸς καὶ ζυγῶν.

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λοῦριά, λοῦρα, ζευλές, πιζεύλια κλπ.). *1. λοῦριά, 2. λοῦρα, 3. ζευλές, 4. πιζεύλια.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

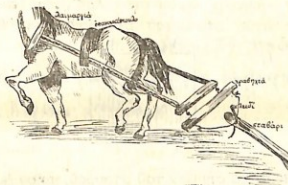
10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχού : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). *λοῦρα, (λοῦρα), ... ὡς ἐν τῇ φωτογραφίᾳ.*

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ;

Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, τήν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.....

Ἄνδρας, ὁ ἰδιοκτήτης ἢ ὁ ὑπηρέτης.

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν).....

Ἄν. ὁ ἄρχικ. ὁλεμερον ξύλινον ἄροτρον.

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

Οἱ εἰς φωτογραφίαν.

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

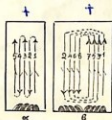
Με σχοινί. δεχόμεν ἀπὸ τὸ κατήστρον αὐτὸ ἴτησαν ἢ ἡγεμόνα.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

.. καὶ τὸ εὐθεῖον γραμμὴν γίνεται μετὰ τὸ ἐξελίξαι .. μετὰ τὸ σιδηροπλῆν (γίνεται) περιφερικῶς μετὰ γωνιώτερον καὶ καὶ εὐθείῳ μετὰ δίφτερον.

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

.....

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σποριές, ντάμες, σιαστές, μεσοδράδες κ.λ.π.); μετὰ ἐξορύξεως

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἢ σποριά); μετὰ αὐλακίαν;

.. μετὰ αὐλακίαν

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μετὰ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῶνται ἄροτρον; .. μετὰ σκαπάνην χρυσιφοποιῶνται, ὅταν εἰς τὴν δὲν εἶναι δυνατὸν ἢ ἡ χερσὶν εὐδότερον (ἄροτρον, γάρω, ἀρδὴ, δέναν, κ.λ.π.)

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑπὸ: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

.. καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ (ἀναλόγως καὶ ἐδάφει καὶ τῷ σπορῶν)

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων.

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ... *Α.α. Τὸ πρῶτον καὶ ἀντικειν. καὶ λέγεται σκίσσις κ.λ. Τὸ δεύτερον ἀργάρισμα καὶ ῥαντισμός. ὡ. σπασί. λέγεται δευτέρω κ.λ.*

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Τρ. α.β. ἀραβισίτου. (Τ. κισίτου, δευτέρω κ.λ. καὶ κ.λ. α.β.)

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

Ἐπὶ 3. ἐν 14. ἔτη. Τώρα σπέρνεται καθε ἔτος.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *Κηπευτικῶν 3 φ. α. (3). 1 σιτηῶν. 5 φ. α. (2)*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. *τὸ δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους;

τὸ δισάκι

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

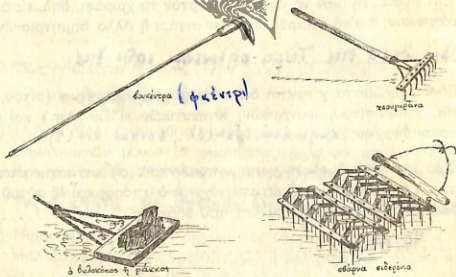
μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; ... *Μὲ τὴν ράβδον εἰς τὸν βουκέντρον* ...

... *φαιέντρι στρεψωμένη* ...

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ... *Σβάρνισμα διβόλισμα σφαιρὸν (πυλινθίον) μετὰ ἀγκυλῆς καὶ πείρας ἐπὶ ἄκρῳ τῆς ράβδου σβάρνισμα*

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ πού δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνη εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινῶν ἐκ τούτων).

Μὲ τὴν σκαφή καὶ φέδι
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
Τὸ σφαιρὸν, φαιέντρι, σβάρνα, πυλινθίον καὶ παρατεθέντα

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

... Τσάπα, φρέζι, καμάρω, σκεπήρι

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

Συνήθως τριῶν ἢ ἄλλω μὲν τῇ ἀκομμενῇ ἢ φασταρ-
χοι (ὀπαδολοί)

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπο-
ρὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου

εἶδους... Μανιόλια... Σιμιθιά... Φαστάρια... Σιχρί-
φι... Κουκιά, φηρίδια, ρόβη... Σιδηροχί... Φακιά...

Φαστάρια, Κουκιά, φηρίδια, ρόβη... σκαλίζονται μὲ φάρὰ καὶ μετὰ
χειρὸς...

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν
ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά.

... Κουμμάδια (ἀλαφρά χωμάτια πρὸ ἐν. λασιόλου)...
.....

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμή-
λων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές)
καὶ ἄλλως. ?Εφυτεύοντο καὶ αὐλάκια... Σήμερον ἐν. μνη-

... καὶ πρασιόκαλλι ἐργεῖται...
.....

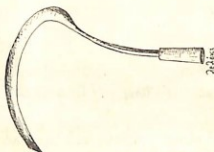
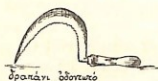
Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

Δρεπάνι ὀδοντωτὸ μὲ μαλαγανιὰ στὸ χεῖρ.

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΕΛΦΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσεσ) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). Μὲ κόσσα, ὡς τῆς

ἐκόντα.

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).

ὀδοντωτή

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;

Ἀπὸ ξύλου... ὁ σιδηρὸς σκελετὸς ἐλέγετο ἀπὸ ξύλου.

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) ..εἰδικοὶ ἐιδερᾶδες.....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) ..

τὰ θερία. θερίζον. καὶ θερίζοντι μετὰ χερί. ὁμοίως διρβύ.

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. ..καλόγες. καὶ ὄρνιθ. καὶ ἀπὸ 10. ἐκ. ἕως 40. ἐκ. καὶ περὶ σῖτον. (καρποθερί).....

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).....

ΚΑΔΗΜΙΑ..... ΔΟΗΝΩΝ

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χερίες, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; ..οἱ γαίον. οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. τὰ χερόβολα (δράγματα).....

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χερίες) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα ; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) ..

Πολλὰ. ὁμοῦ. 5. 10. Αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εἰς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν (τὸ μέρι. τῶν σταχυῶν ἀφγεται καμὰ - ρα).....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. Δραψί.....

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποίον ;

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Μὲν ἐργάται. ἑργαὶ. ἑργαίαι.
καὶ ἑργαίαι. ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἐν θερισμῷ.....

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι μετ' ἡμερομισθίων (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ἐξοκοπή). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομισθίον ἦτο μετὰ παραχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας οἰκονομολογίαν).....

Μ.τ. μερομισθίον καὶ ἐξοκοπή. Ἡ ἀμοιβή ἦτο
εἰς χρῆμα καὶ εἰς εἶδος. Τὸ ἀμφοτέρωθεν με
φαγητόν.....

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἔφερον παδαμαρτίαν. Περιεβάλ-
λοντο δυνάρι. ἢ δυνάρι.....

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Ναὶ... Ἀρχίζει... Δευτέρα, Τετάρτη, ἢ Παρασκευή.
Τώρα δὲν δίδεται μεγάλη σημασία στὰ μέρα.....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικά τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά.

Ὀχι σχετικὰ... Διάφορα.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον
... 2-3 μέρ. τῆς τελευταίας ἡμέρας (τοσφῆς) ἄφηναν γὰρ τὸ ὅλον μέρος ἀθήριστον.....

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν.

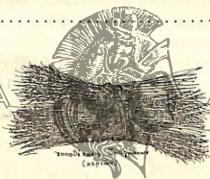
- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν... οἱ στάχυες θερίζονται... ξηροί.....

- 2) Πῶς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυν καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χερίες, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ἐδινε τὸν στάχυν ὁ δέστω. Τὴν ἀγκαλίαν συνεκέντρωνεν ὁ ἴδιος ἢ βοηθοῦσαν αἱ θηρίαι. Ἀνέσταντο γὰρ οὐκ ὀλίγα (καλαμίσκοι ἀπὸ σίκαλης) οἱ ἐργατεῖς δέσιμας ἐκρημνισμοὶ αὐτοῦ. ὡς λαγκόμοι (ξύλο). Τὰ δέσιμα ἀγύσαντο στρέβλα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

Μαζεύονταν ἐντὸς 12 δεμάτια, πρὸς ἀγρόντων μαζεύοντο. Ἐτοποθετοῦντο γὰρ τὸν στάχυν πρὸς τὰ μέτρα. 3 στ. 3 ± 3 ~ 2 ± 2 ~ 1 ± 1

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς. *Ἀρρωστὴν πότε ..
ἤρκειται .. καλλιέργεια .. Γίνονται .. Φεβρουάριον .. ἢ Μάρτιον ..*

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν. *.. Γίνονται μὲ .. σκάφη .. ἢ φρέια .. καὶ σφαιρὶα .. ἢ μὲ ἄροτρον .. Τὰ ἐργαλεῖα .. ἔχουν τὰ .. συνήθη ..*

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. *Ἡ διατροφή ἐγίνετο .. τῶν κημῶνα .. μὲ ξηρὰ χόρτα ἄγρια .. Ἡ κοπή τὸν ἐγίνετο μὲ κόψαν .. Ἡ ξήρανσις γίνετο σὺν ἡλιοσέξηματι (στρώματι) καὶ μὲτα γίνετο δεματίζα καὶ ἐφυλάσσεται ἐν ἀχυρῶνι ..*

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.). *Τὸν Μάϊον ἢ Ἰουλίον μὲ κόψαν ..*
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας)

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐκρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) ... Διὰ τὴν ξήρανσιν οὐδὲν ἀρραλῆτον ἔχον
 επισημαίτο. Τὸ δέειμα γίνεται μετὰ χέρια καὶ ...
 σκαλίδ. ἢ ... μὲν λείδο (κινεῖται)

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο
 πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην
 θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

... Ζεῖκεντροῦντο. εἰς ἀλώνι μετὰ τὸ χέρι τοῦ θερισμοῦ

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν
 δεμάτια. Εἰς τινες τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά,
 θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν;
 Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως;

... Θεμωνιά. Ἡ τοποθέτησις γίνεται μετὰ χερίων. Κιζνίται εἰς στήλην
 ὅρθαν. πλάτος μὲν ὅρθης 2-4 μ. ἔξωθεν γίνεται σκληρὴ κατασκευὴ
 (τὰ σταχυοπρὸς τὰ ἔξω νὰ φέρῃ τὸ νερό).

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκωθεν εἰς τὸν τόπον σὰς ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνι-
 σμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
 σμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον
 χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι;

... Ὑπῆρχεν ἀνέκωθεν ἀλώνι

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ
 συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς
 ποίαν θέσιν;

Κατασκευάζετο ἐκτὸς τοῦ χωρίου, ὅρθον. φυτεύει καλὰ
 ἔξωθεν. Ἰσχυρὴς πλῆσιον τοῦ χωρίου.

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐάν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρή-
σις του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Ἀνήκειν . . . εἰς ἓνα ἢ καὶ περισσοτέρας ὀφείει ταίριαζε . . .

Ἀρχίζει πρῶτον καὶ γινέταν . . . ἄλλω . . . καὶ . . . 2 ἡμέρας ἀναδύει καὶ
τὸν κωρῶν . . .

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ;

Ἀρχίζει καὶ Ἰουνίου καὶ ἐπικείμεν . . . Ἀρχαίου . . .

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Τὸ ἄλωνα ἔστο χωματῶν . . . ὁ ἄλωνα δὲν ὁ ἄλωνα . . .

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἀλωνισμού (π.χ. τοῦ χωματάλωνου : καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρυν)

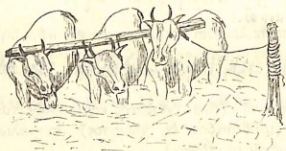
Γίνεται πρῶτον καθαρισμός καὶ γύρω . . . καὶ ὁ ἄλωνα . . . καὶ
ἀφ' οὗ . . . νοτίζονται (καταβρέχονται), γινέταν ἄλωνα . . . καὶ βουνοῖ . . .

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐνάρξις τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

Αἱ τῶν προετοιμασιῶν καὶ ἀλωνιῶν καὶ τῶν ἐνάρξεων καὶ ἀλωνα-
σμοῦ δὲν ἐπὶ ἤρκεν ὀφείκει ὡς . . . ὡς . . . ὡς . . . ὡς . . .

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν στοχύων πρὸς ἀλω-

Αδελφοί μου Αδ. Βηήρηω... το Γράμμα και σταθερά προ-
χωρώ χωρίς σταμάτηση, ανακαταστήσει...

- α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχyroποίησην τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

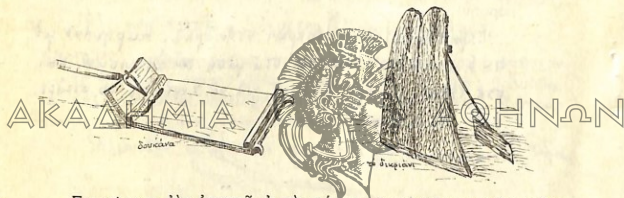
Τὸ ἄλλαντοια πρὸς ἀκυσθησίμου· γίνεται κυρὸν στύλον. Τὰ ἴδια
 ἔσπερον· δονκάν· δέμενν· ἀπὸ τὸ λυγρὸ μὲ ἀδυστοία ἡ κοῦρὸς
 σχοιῖ· καθέτω ἀπὸ τὸ ἀτομον· καὶ τὰ μύριε δέξια ἀριστέρῃ
 κριτέτω· μὲ σχοιῖ· τὸ μέγα ἴδιον· ἂν ὁρῶμεν ὃ δονκάντε μύριε
 [σταυρωτῇ]

- 20 —

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

βί. βόμ. πτό. ἰσθό... Τὰ ἔλλογα. εἰς καμπύτητα, ἀπὸ τῆς ἐρησίας δένονται
α. ἀλυσίδες πρὸς κάθε ἄλλοτε. Αὐτὰς συνδέονται μετ' ἑνα. ἕνα. εἰς δύο
καὶ τὰ β. ἕδρα μετ' ἑνὸς μετὰ βύρα, ἔργον δένεται ἢ δένεται. Τὰ
ἔλλογα κρητύνονται μετ' ἑνὸς δένονται. ἡθρ. καὶ κατρίστρι.....

- Υ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

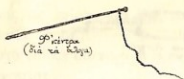

Σημειώσατε, ἂν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνη, δικριάνη, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρωμηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά μετ' ἄλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία, ρεβίθια κ.α.) ἡλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

Ἐξ χρησιμοποιεῖται δουκάνη. 1, 7 μ. μήκος καὶ 1 μ. πλάτος.
στρωτὴρ. ἡθρ. 5 μ. σανὶς. χονδρὴ 8-10 πλάτος. ἡθρ. κάτω
καρφάνας. πτέρη. κοφτερὴ. κούκινη (σιδερένη πτέρη). Γυνὼν
ἀπὸ. εἰς δύο. στήν. κούκινη. χηλιδιανή. Ἐξ χρησιμοποιεῖται
βί. ἕνα καὶ δμητριακὴ:.....

- 15) Πώς λέγεται ή εργασία του άλωνίσματος ενός άπλώματος, δηλ. ενός στρώματος σταχύων εντός του άλωνιοῦ. (Έν Κρήτη καλείται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. άπλώματα) σίτου, κριθής, βρώμης κλπ. ήλωνίζοντο καθ' ήμέραν

.. Ηλωνίζετο π.χ. στρώσι τῶν σιτῶν καὶ βρώμης 3 φορές
.. στρώσι:

- 16) Πώς λέγονται οἱ άλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (έν Κρήτη : μάλαμα)

.. Ἐλέγετο σωρὶς. Ἄν. ἔκον ἄλλω ἰσομασίαν:

- 17) Ποιοὶ άλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικὰ ἄλωνισται (έν Αἰτωλῖα : βαλμάδες, δηλ. πορπάνηδες, καλούμενοι ἄλωνοραοὶ καὶ ἀγωγιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχαν βοδινὰ ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἄλωνισμόν

.. Ἄλωνεον οἱ ἴδιοι οἱ γεωργοὶ με τὰ ἰδικὰ τῶν ζῶα.
.....
.....
.....

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἄλωνιστικὸν εργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω έν σελ. 26 εἰκόνα).

.. Κοπάνισμα. ἔγινετο με τὸ καὶ ἄσπρηα.
.....
.....

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μήκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

.. Ἐλέγετο ἀηλῶν. ἐβάρυνε. καὶ κατεσκευάζετο ἀπὸ εἰσο-
.. δήγετο ξύλον σκληρόν. Εἶχε μήκος 1 μ. περίην, πλάτος
10-15 ἡμέτρους καὶ ὡς πρὸς 1 πηλὸν ἡτο ἡ δέξιτή χεὶρ καὶ ἡ ἀριστερή

20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου· (π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).....

...Κοπάνι βούται στὸ ἀλώνι μόνον καὶ ἔσθρια.....

κόπανος στρογγυλός

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνημα μικροῦ ἀμυρῶν δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν;

.....Τὸ κοπάνισμα ἐγένετο διὰ μελῶν καὶ ἔσκε χε-
νείαι.....

21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

Ἐξαποθεύονται καὶ θρηνηθῆναι καὶ ἀποφασισθῆναι τὸς ἀποχωρισμοῦ καὶ κερῶν ἐλκυσθῆναι καὶ κερῶνισμα

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναι, ποῖα ; Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ διστικά ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

Ἐτραγουδοῦντο εἰδικὰ τραγούδια, ἔχι ἔχμα εἰδικὰ διστικά καὶ, εὐτε φράσει τρεῖς συντονισμὸν ρυθμοῦ ἐργασίας

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

Κατὰ τὸ 1958. Π.τ.α. ἐκ. τὴν ἐκπαιδευτικὴν καὶ ἐργασίας

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλῖα : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ

Λέγονται ἀλῶνισμα καὶ, σωρεῖται μὲ καὶ σῆρτη (σῆδρη)

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ; Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

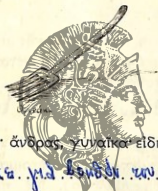
ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

...Ὁ σωρὸς ἔχει π.χ. π.α. ἑρμιονικὴν... Δὲν δηλοῦνται σχετικὸν ἔθιμον.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

...Μὲ καρφηλότι (ξύλινον φ.τ.φ. καὶ τὸ κακωτέρω, ἀλλὰ φ.τ. δ. δάκτυλῳ).....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

...Ἄνδρες καὶ ἔχει μὲν δουλὸν καὶ γυναῖκα.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμᾶ παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τρόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἄλωνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σίτος κλπ ;

...λέγονται κόντυλα... Ὁ καρπὸς ἀπὸ τὰ κόντυλα ἐρη-
...χωρίζεται... φ.τ. δερμόνισμα... Δεύτερον ἄλωνισμα.....
...δὲν γίνεται.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἄλωνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾶται τὸ ἄλωνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

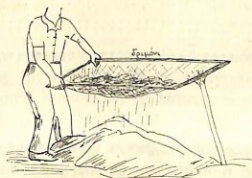
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

ἡ διαλογή γίνεται διὰ δριμόνισμα· μετὰ τὸ ἀνέμισμα·

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὕλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

Κατὰ τὸ ἀντίστροφα γίνεται ἡ πρώτη διαλογή διὰ σάκκον.....

ὅπου μὲν καὶ, κατόπιν διὰ δρυφοντισματι.....

τὸ λειψίμα γίνεται μετὰ καρπιδίου καὶ σὺν τῷ τέλει γίνεται.....

φτυάρισμα.....

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται ; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

Σημειώθηκεν δὲ καὶ ὁ σάκκος (σάκος) σωρεύεται μετὰ ἑνὸς.....

φτυαρι, πρὸς ἐμπηγνύσασθαι ἐν σωρῷ. Τὸ χέρι τοῦ.....

ἐμπηγνύσασθαι μετὰ καὶ γρόνθοι διὰ τὸν ὁρμηροσθέντα πρὸς.....

φορτίου δὲ ἐγὼ δὲ ὁ σωρὸς (ἢ φορτίον τοῦ δεκάτου).....

- 8) Ἀλλὰ εἴ τι μὰ προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἁλώνι π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἁλώνι ; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ;

Ἡ ἀποθήκευσις γίνεται ἐν ἀχυρῶνι ἢ ἐν τοῦ κεφαίου...
πλευρῶν τοῦ εἰκίου

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τούτους καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Ἡ διαλογή σπόρου ἐγίνετο πρὸ τοῦ ἀλώνισμας ἐν τοῦ καλῶν
κέρων στάχυι ἢ καὶ μετὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ κασκίνων ἀπὸ...
τοῦ καλυτέρου στάχυι

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχυῶν,
τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Κατεσκευάζετο πλεκτή ἐκ σταχυῶν καὶ κρεμάσκει διὰ τοῦ εἰ-
κίου καθρέφται

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς τοῦ φυλάσσεται
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ..

Ἡ ἐκ τῶν σταχυῶν πλεκτή λέγεται ἐκ τῶν σταχυῶν καὶ κρεμάσκει διὰ τοῦ
εἰκίου καθρέφται ἐπὶ πόσον χρόνον καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον
χρόνον ; ..

Ἡ ἐκ τῶν σταχυῶν πλεκτή λέγεται ἐκ τῶν σταχυῶν καὶ κρεμάσκει διὰ τοῦ
εἰκίου καθρέφται ἐπὶ πόσον χρόνον καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον
χρόνον ; ..

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμνηστικῶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Τὰ φῶτα (στὴν πλεκτὴν καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) ἔχουσιν...
ρίον ἐν ἡμερῶσι τοῦ φῶτος

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

Ἡ καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν τῇ πλεκτῇ

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

..Μηνυρησινελλα.....

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν την πυράν' παιδιά, ήλικιωμένοι, ποιος άλλος ;...

...Τραυλίδας ηρώ θά στρατευθών.....

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. δια την πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναι, από ποιον μέρος ;

..Οί νιοι ηρώ ηρβονται να στρατευθών και νεώτεροι συλλέγουν.
..Ξύλα αήρ ταύ αλλοι καί οικίαν έλεσθέρων.....

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

..Τά φορτώνοντες οί νιοι εις αυτήν έμψυ και τά φέρουν εις ..
..καί ηρατύν. Τραυλίδας ηρώ θά στρατευθών. Ιδικοί των οικίας.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποιαί αί συνήθειαι εις κάθε τόπον δια κάθε πυράν ;

1) Προσευχάι, διάφοροι έπικλήσεις, δόρκια, άσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα

..Τίποτε δε εδωκεν των ανωτέρω .. Μόνον (επιτιτά) τραυλίδας
..διάφορα και κυρίως τα σύμμετρα τα φώτα κι ε φωτισμός .. - - -

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από την πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

..Τραυλίδας ηρώ θά στρατευθών .. ή ηρώ - ηρώ σταυ είναι ..
..ηρώ ο ψυλός ηρώ όλα τα γέρων με των στρατών.....

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

Τὴν ἀπόβραυ μαζεύουν οἱ νέοι διάφορα φεγγαρίκια, ἰδίως...
χοιρινὰ κρέατα, λουκάνικα, τυριά κ.λ. π. καὶ κρέμας κ...
ἢ ἡμέρᾳ λαμβάνει χώρα τὰ γέγοντα τὰς 5.5. ἡμέρας τῶν 6.5.
Ἰανουαρίου. Μὲ τὰ φαγάκια καὶ χρωματὶς τρώντε καὶ γλυττοῦντε
στὰ καφετεῖα. Τὴν ἐτοιμασίαν τῶν φαγητῶν τὴν κερνοῦν οἱ ἄνθρωποι
ὅσοι εἰναι νοικοκυρὲς μητέρες ἢ ἀδελφεὶ καὶ ἐξ ἀδελφῶν κληνόντων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

AKAΔHMIA

ΔΘHNΩN

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

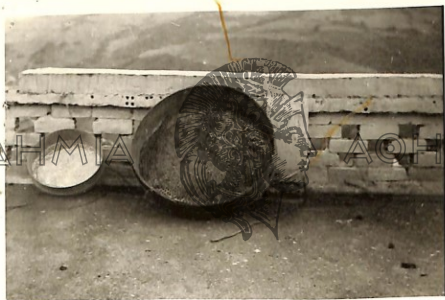
AKAΔHMIA AΘHNΩN

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Τραγούδια για την γιορτή των Φώτων
(Μηνιαίο μόνον ή πρώτη στροφή από καθ' ένα γλ' αυτό και μόνον αυτήν ενθυμούνται καλώς και αυτήν παραθέτουμεν).

1. Για τον δάσκαλον και τον πρέδρον (παιδί).

Αφίτη μου πρωτόκριτε, πρώτο για μέν τῇ χώρᾳ, (i)
ὦ ἥ ἔρως δίκια, δίκαιον κ' ὦ ἥ ἔρως κρίση, κρίνε.
ὦ ἥ ἔρως δὴ ῥαυτὰ παιδιὰ, αὐτὰ νὰ τὸ δικάσῃς.

2. Για τον νύμφον.

Ἕνα ψυλὸν καὶ ἑυμόρφον, π' ἔχει ἑυμόρφον γυναικα
στὰ γόνατα τῶν ἑταίρων, σὲ μάτια τῇ φιλοῦσε.
Γυρίζα ἔ νιν καὶ τὴν ρωτῶ καὶ τὴν βαρμιοσιάζει.
Κόρη μ' δὲν ἔσαι ρέδιον, δὲν ἔσαι μαυρομάτι.

3. Για παιδιὰ τοῦ σχολικοῦ ἀπὸ τὸ σχολεῖν.

Ἕνα καλὸν καὶ ἕνα ἀκαμὲν καὶ τὸ ἄλλο παιδικάρι
μὲ τὰ παλαιὰ περησιὰ, τὴν χώρα φεβρίζει.
Γιὰ δὲ γ' εἶ τὴν ἀγάπην μου, γιὰ δώδε μ' ἀπ' τὴν χώρα
νὰ πᾶγω σὲ ψυλὸ βουτὸ νὰ κουβαλῶ λιθάρι.

4. Για κορίτσια σὲ ἡλικία παιριῶν.

Προξενιάδες καὶ χαμηροὶ ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα.
Ρωτῶν, ξανά ρωτῶσαντε, πρὸ νάβρουν τέτχια κέρη,
τέτχια ψυλὴ, τέτχια λιγὴ, τέτχια μαυροματσόσα,
πῶκει τὸ μάτι σὰν ἑλιά, τὸ φρέδι σὰν χαϊτάνι.

5. Για παιδιὰ τοῦ σχολικοῦ (παιδιὰ - ἀγέρι).

Ἕνα τὸν ἔχει ἀφίτημ' του, Ἕνα καὶ χαϊδεύμενον.
τὸν ἄλλοτε, τὸν στέλνεις, στὸν δάσκαλον τὸν στέλνεις.
κ' ὁ δάσκαλος τὸν ἔδερν' μὲ γυνὴ βερνὴ στὸ χέρι.

- Πάρει, τη γυάλα στην γάνα σου χέ δάκρυα φορτωμένα.
 - Βρέ μπε' και χιός σέ ξέρει και είσαι δακρυογένης;
 - Μι' έφερ' ο δάσκαλος μ' ηνιά βερτιά στο χέρι.
 - Βρέ μπε' και' πού' τα γράμματα σ' και' πού' να τα χαρτί σου;
 - Τα γράμματα αν' στο χαρτί κι' ο νοῦς μου στα τραγυδία. -

6. Για κορίτσια τῶν Σκοτεινῶν (,)

Ἡ γυνὴ τὴν ἴθα ἡ γυνὴ τῆς, ἡ γυνὴ καὶ χαϊδεμένη.
 Τὴν ἄλλαν, τὴν χτένιζε, στὰ σὺννεφα τῶν κρύβει.
 καὶ σπύρατος τὰ σὺννεφα, καὶ φάνηκεν ἡ κόρη
 καὶ φάνηκεν καὶ τὰ σπύρα μαλλιά τ' ἴ' στὸ κεφάλι.

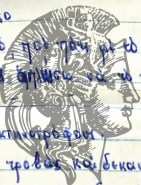
7. Για νεογέννητο

Αὐτὸ εἰς ἀστρεῖναι τὸ μικρὸ, ἦτο' πᾶσι μὲ τὸ φεγγάρι,
 ὅς μὲ τὸ χάρις ὁ θεὸς, νὰ ἤρπασεν τὸ τὸ πᾶσι.

8. Για πού' κτηνοτρόφου

Ἔστω πρῆτοι ἀφῆνι μου τρεῖς καὶ δεκαὶνικα,
 νὰ σέ γαυρίζω τὰ σκυλιὰ καὶ τὰς τε- δὲκα δόκοι. -

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

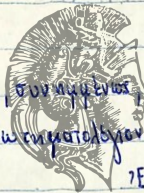

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΗΜ. ΣΧΟΛ. ΑΡΔΑΜΕΡΙΟΥ
Ε' ΕΚΠ. ΠΕΡΙΦ. ΘΕΣΣΟΝΙΚΗΣ

Αριθ. Πρωτ. 10

Πρὸς

Τὸ Κέντρον Ἑρευνῆς τῆς Ἑλληνικῆς Λογογραφίας Ἀκαδ. Ἀθηνῶν
Εἰς Ἀθήνας

Ἀκαδημία Ἀθηνῶν
Ἀποστέλλομεν συνηγμένα συμπληρωματικὰ ἀπὸ τοῦ διδασκάλου
Διαμαντοπούλου Διαμαντῆ ἑρωτηματολόγιον διὰ συλλογῆς λογογραφικῆς ἑλικ.

Ἐν Ἀρδαμείῳ τῇ 25^ῃ Ἰανουαρίου 1970

6

Διτῆ τοῦ Σχολείου

Σημῆ

Διαμαντοπούλου Διαμαντῆ